

Baggrund

PFOS, PFOA, PFNA og PFHxS tilhører gruppen af syntetisk fremstillede fluorstoffer PFAS. Bindningen mellem kulstof og fluor medfører, at stoffet er svært nedbrydeligt og er vand- og fedtskyende. PFOS ophobes i kroppen, men udskilles over tid. Halveringstiden hos mennesker er hidtil anslået til at være 5 år, men en nyere undersøgelse fra Ronneby i Sverige har estimeret halveringstiden for PFOS til 3,4 år. Forskning viser, at stofferne kan medføre forhøjede kolesteroltal og en let påvirkning af leveren og hos børn nedsat respons på vacciner. Nogle undersøgelser tyder på en sammenhæng mellem udsættelse for PFAS-stoffer og forhøjet blodtryk under graviditeten og på en sammenhæng med nedsat fødselsvægt.

PFOS har været benyttet i en række produkter og processer som fx make-up, emballage og brandslukningsskum, men blev forbudt i 2006. Restlagre af brandslukningsskum med PFOS måtte dog anvendes indtil 2011. Borgere kan udsættes for PFOS gennem fødevarer som fisk, frugt, æg og æggeprodukter samt via kemisk forurening af jord og grundvand.

I en ny risikovurdering fra 2020 har Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) vurderet, at de fire fluorerede stoffer PFOA, PFNA, PFHxS og PFOS, bidrager til ca. halvdelen af den mængde fluorerede stoffer, som vi udsættes for gennem maden. Eksponeringen sker fortrinsvis fra fisk, frugt, æg og æggeprodukter. For de fire stoffer samlet har EFSA fastsat en tolerabel ugentlig indtagelse på 4,4 nanogram per kilo legemsvægt. EFSA vurderer, at dele af den europæiske befolkning overskrider denne indtagsgrænse. Drikkevand må maksimalt indeholde to nanogram per liter for summen af PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS.

Forurenings sagen

I Slagelse Kommune blev der i efteråret 2020 fundet høje koncentrationer af PFOS i spildevand og regnvand fra Korsør Brandskole. Spildevandet ledes til renseanlæg, mens regnvandet ledes urenset til Korsør Nor. Forureningen med PFOS stammer fra brandskolen, der tidligere havde brugt brandslukningsskum indeholdende PFOS og har medført, at medlemmerne af Kogræsserforeningen er blevet udsat for PFOS gennem indtag af forurenede kalvekød.

For at kortlægge eventuel forurening med PFOS og dens omfang bliver der gennemført undersøgelser af drikkevandet på alle landets vandværker. Tillige har regioner, Forsvaret og Miljøministeriet fundet 181 steder i landet, hvor der er eller har været brandøvelsespladser. Her kan der være brugt brandslukningsskum med indhold af det sundhedsskadelige PFOS, der kan have forurenede jord og grundvand.

Forureningen i Korsør har givet anledning til bekymring for helbredskonsekvenser blandt de eksponerede borgere og blandt brandmænd, som tidligere har anvendt PFOS-holdigt brandskum i forbindelse med deres arbejde. På baggrund heraf nedsætter Sundhedsstyrelsen en ekspertgruppe, jf. nedenfor.

Formål med ekspertgruppen

Ekspertgruppen skal understøtte Sundhedsstyrelsen i at klarlægge den nyeste viden om helbredseffekter ved PFOS eksponering samt beskrive håndtering og den sundhedsfaglige rådgivning til borgere eller grupper af borgere, der har været eksponeret for PFOS mhp. at sikre en ensartethed på tværs af landet. Ekspertgruppens deltagere skal bidrage med sparring om evidens- og vidensgrundlaget på området.

Ekspertgruppens opgaver

Sundhedsstyrelsen etablerer en ekspertgruppe med henblik på at rådgive Sundhedsstyrelsen ved at identificere relevante studier og rapporter samt kvalificere og drøfte:

- Den helbredsmæssige betydning af eksponering for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
- Definition af/kriterier for at være særligt eksponeret for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
- Håndtering af enkeltpersoner og grupper særligt eksponeret for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
- Indhold i den individuelle rådgivning til personer eksponeret for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
 - Den brede befolkning uden særlig eksponering
 - Personer der aktuelt har været særligt eksponeret for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
 - Personer der tidligere har været særligt eksponeret for PFOA, PFOS, PFNA og PFHxS
 - Særlige forholdsregler for submålgrupper, fx gravide, ammende, børn

På baggrund af rådgivning fra ekspertgruppen om ovenstående, udarbejder Sundhedsstyrelsens notat til brug for Sundhedsstyrelsens efterfølgende rådgivning og sender notaterne ud til de arbejds- og miljømedicinske afdelinger. Beslutning om det endelige indhold i notaterne træffes af Sundhedsstyrelsen.

Ekspertgruppens sammensætning

Sammensætningen af ekspertgruppen skal tilgodese, at der samlet set er den fornødne faglige ekspertise til stede fra både de førende forskningsmiljøer og de arbejds- og miljømedicinske afdelinger:

- Sundhedsstyrelsen (formandskab og sekretariat)
- Ledende overlæge Ann C. Lyngberg, Arbejds- og Socialmedicinsk Afdeling, Holbæk Sygehus
- Overlæge Anne Hempel-Jørgensen, Styrelsen for Patientsikkerhed
- Professor Eva Cecilie Bonefeld-Jørgensen, Aarhus Universitet
- Kenneth Nielsen, Formand Korsør Kogræsser- og Naturplejeforening
- Professor Kristina Jakobsson, School of Public Health and Community Medicine University of Gothenburg, Sweden
- Professor Lisbeth E. Knudsen, Københavns Universitet

- Professor Phillippe Grandjean, Syddansk Universitet
- Professor Tina Kold Jensen, Syddansk Universitet
- Dansk Selskab for Almen Medicin (1)
- Dansk Selskab for Arbejds- og Miljømedicin (3)
- Danske Regioner (2)

Sundhedsstyrelsen kan indhente yderligere sagkyndig ekspertise.

Habilitet

Det er en forudsætning for at deltage i arbejdet, at man som medlem ikke har habilitetsproblemer. Der skal således afgives habilitetserklæring forud for første møde i henhold til Sundhedsstyrelsens politik på området. Habilitetserklæringer offentliggøres på Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

Organisering af arbejdet

Sundhedsstyrelsen varetager formandspost og sekretariatsfunktion for ekspertgruppen og indkalder til møder, herunder udarbejder dagsordener. Ekspertgruppens medlemmer kan blive bedt om skriftlige bidrag i form af fx oplæg til møderne. Sammenfatninger fra møder, mailkorrespondance mm. med ekspertgruppen, hvor Sundhedsstyrelsen er involveret, journaliseres i henhold til offentlighedsloven, og er dermed genstand for aktindsigt.

Tidsplan

Ekspertgruppen nedsættes for en to måneders periode med en foreløbig forventning om op til tre møder af 2-3 timers varighed. Derudover må forventes mødeforberedelse samt eventuelle skriftlige sparring og/eller oplæg til Sundhedsstyrelsens notat vedr. PFOS efter møderne. Nedenfor fremgår en foreløbig tidsplan for arbejdet i ekspertgruppen. Datoerne justeres, hvis et flertal i ekspertgruppen ikke har mulighed for at deltage eller bidrage på de anførte tidspunkter.

Dato	Aktivitet/leverance
7. oktober kl. 12.30 – 15.30	1. møde i ekspertgruppen: Helbredseffekter ved eksponering af PFOS. Afgrænsning af borgere særligt eksponeret for PFOS. Håndtering af grupper og borgere særligt eksponeret for PFOS
7. – 10- oktober	Indsendelse af evt. studier/skriftlige bidrag fra ekspertgruppen
15. oktober	Offentliggørelse af notat
3. november kl. 13.00-16.00	2. møde i ekspertgruppen: Håndtering og rådgivning af børn, gravide og ammende eksponeret for PFOS, PFOA, PFNA og PFHxA
Uge 45	Indsendelse af evt. studier/skriftlige bidrag fra ekspertgruppen
Uge 47	Skriftlig kommentering på notatet
Uge 48	Offentliggørelse af notat

Honorering

Deltagelse i ekspertgruppen er ikke indbefattet af honorering. Transportomkostninger i forbindelse med møder i ekspertgruppen vil blive dækket.